

VALG

Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023

Veiledning for valgmedarbeidere

Velkommen som valgmedarbeider	4
Har du spørsmål?.....	4
Generelt om valg	5
Årets valg	5
Prinsipper for valg i Norge	5
Stemmeperioden – når og hvor kan man stemme.....	5
Tidligstemming og forhåndsstemming	5
Valgdagen (valgting)	5
Mannfall og stemmerett	6
Legitimasjon	6
Valgkort	6
Lister ved årets valg.....	7
Stemmesedler og retting	8
Stemmeavlukker og valgurner.....	8
Assistanse i stemmeavlukket.....	9
Stempel.....	9
Elektronisk valgadministrasjonssystem - EVA	9
Særskilte stemmegivninger	9
Beredskapsstemmer.....	10
Valgagitasjon	10
Praktisk informasjon	11
ID-kort.....	11
Taushetsplikt	11
MiniID/ bankID (pålogging EVA)	11
Ansvarsforhold i valglokalet	11
Godtgjøring.....	12
Arbeidstid	12
Pauser og mat.....	12
Branninstruks.....	12
Mediehåndtering.....	12
Valgobservatører	13
Vold eller trusler	13
Avviksskjema – logg.....	13
Arbeidsoppgaver på valgdagen	14
Forberedelser	14
Roller i valglokalet	14

Stemmegivning utenfor valglokalet.....	17
Beredskapsrutiner	17
Etter stenging på valgdagen	17
Foreløpig telling.....	19
Klargjøring	19
Pakking av stemmesedler	19
Stemmestyrets møtebok.....	19
Opprydding.....	20
Frakt av materiell til rådhuset/kontroll av møtebok og innlevert materiell	20
Egne notater	21

Velkommen som valgmedarbeider

Denne veiledningen gir deg oversikt over de viktigste reglene og rutinene i forbindelse med kommunestyre- og fylkestingsvalget 2023. Valgdagen er 11. september, og i Stange også søndag 10. september. Disse dagene kan man kun stemme i Stange kommune dersom man er manntallsført i kommunen.

Oppgavene dine består i å:

- klargjøre valglokalet før åpning
- ordne køer og gi veiledning til velgere både utenfor og inne i valglokalet
- ha kontroll på stemmeavlukker
- sikre god tilgjengelighet for velgerne
- delta i alle oppgaver ved avkrysserbordene

Har du spørsmål?

Kontakt valgadministrasjonen

Heidi F. Kristiansen	48059287
Maria Goreva	90536770
Marit Eggen Helmersen	92265104
Eivind Otten	97783522
Erik Sletner	99044194

Generelt om valg

Årets valg

Det er valg til fylkestinget i Innlandet fylkeskommune og kommunestyrevalg i Stange.

Til årets kommunevalg skal det velges 33 representanter. Tidligere har det vært 35.

Velgerne har mulighet til å avgi stemme til begge valgene.

Kirkevalget har de samme åpningstidene som kommunevalget, og vil være plassert i tilknytning til våre valglokaler. I Stange krets er de på Vollbo.

Prinsipper for valg i Norge

Valgloven § 1-1 «Formålet med loven er å legge forholdene til rette slik at borgerne ved frie, direkte og hemmelige valg skal kunne velge sine representanter til Stortinget, fylkesting og kommunestyrer.»

Som valgmedarbeider skal du bidra til at valget gjennomføres på en god og sikker måte slik at:

- alle med stemmerett skal få mulighet til å stemme
- alle får avlegge stemmen sin usett og i enerom
- ingen får stemme flere ganger – «én velger - én stemme»

Stemmeperioden – når og hvor kan man stemme

Tidligstemming og forhåndsstemming

- Velgere kan tidligstemme¹ og forhåndsstemme i alle landets kommuner. Dette foregår i perioden fra 1. juli til og med fredag 8. september.
- Tidligstemmeperioden starter 3. juli og varer til 9. august.
- Den ordinære forhåndsstemmeperioden starter 10. august og varer til siste fredag før valgdagen. I 2023 er dette fredag 8. september.
- I Stange er det mulig å forhåndsstemme i Stange rådhus, Ottestad ungdomshus og Espa skole. I tillegg ved institusjoner og hjemme hos velger.
- Åpningstidene varierer fra lokale til lokale.

Valgdagen (valgting)

På valgdagen kan velgerne kun stemme i den kommunen de er manntallsført i. Valglokalene holdet åpent søndag 10. September kl. 14.00-19.00, og mandag 11. september kl. 09.00 - 21.00.

¹ Tidligstemmegivning er et innenriks tilbud for de som ikke har mulighet til å stemme hverken i den ordinære forhåndsstemmeperioden, fra 10. august til 10. september, eller på selve valgdagen, 13. september.

Manntall og stemmerett

For å kunne stemme, må velgeren være innført i manntallet. Manntallet er en oversikt over personer med stemmerett. Manntallet lages på bakgrunn av de opplysningene som folkeregisteret har registrert om velgeren den 30. juni i valgåret.

Manntallet er tilgjengelig for gjennomsyn i Stange rådhus fra midten av juli. Der kan velgerne sjekke om de står korrekt oppført dersom de ønsker det.

Stemmerett ved kommunestyre- og fylkestingsvalg

- Norske statsborgere som har fylt 18 år innen utgangen av 2023, som er eller har vært registrert i folkeregisteret som bosatt i Norge
- Statsborgere i Danmark, Finland, Island eller Sverige som har fylt 18 år innen utgangen av 2023, og er registrert i folkeregisteret som bosatt i Norge senest 30. juni 2023
- Personer som ikke er norske statsborgere, men som har fylt 18 år innen utgangen av 2023 og har vært registrert i folkeregisteret som bosatt i Norge de tre siste årene før valgdagen

Legitimasjon

I valgloven står det at alle som ikke er kjent for stemmemottaker, skal vise legitimasjon med bilde.

Eksempler på legitimasjon er pass, førerkort og bankkort med bilde. Det er også mulig å benytte andre former for legitimasjon, men minstekravet er at det må inneholde navn, fødselsdato og bilde. Det er ikke krav om personnummer.

Stemmemottaker skal imidlertid utvise skjønn ved vurdering av velgers legitimasjon. Så lenge legitimasjonen viser at velgeren er den vedkommende utgir seg for å være, anses det som godt nok. Dette gjelder også selv om legitimasjon eventuelt har gått ut på dato.

Valgkort

Når det er valg, mottar alle stemmeberettigede personer i Norge et valgkort. Å motta valgkortet er en bekreftelse i seg selv på at man har stemmerett og er innført i manntallet i den kommunen man er folkeregistrert. På valgkortet fremgår det hvor og når mottakeren kan stemme på valgdagen og hvordan man stemmer.

Noen velgere vil fortsatt få valgkortet tilsendt på papir. Dette gjelder følgende personer:

- De som står oppført som reservert i register over digital kontaktinformasjon og reservasjon.
- De som ikke har bekreftet sin kontaktinformasjon de siste 18 månedene via digital pålogging for eksempel Altinn eller nettbank.

Velgerne trenger ikke å ha med valgkortet når de skal avgi stemme, men de **må** ha med legitimasjon.

Lister ved årets valg

Valglister til kommunestyrevalget i Stange (rosa sedler)

- Arbeiderpartiet
- Bygdelista i Stange
- Fremskrittspartiet
- Høyre
- Kristelig Folkeparti
- Miljøpartiet De Grønne
- Norgesdemokratene
- Nærmiljølista
- Pensjonistpartiet
- Rødt
- Senterpartiet
- SV - Sosialistisk Venstreparti
- Venstre
- Blank seddel

Valglister til fylkestingsvalget Innlandet fylkeskommune (blå sedler)

- Arbeiderpartiet
- Fremskrittspartiet
- Høyre
- Industri- og næringspartiet
- Konservativt
- Kristelig Folkeparti
- Liberalistene
- Miljøpartiet De Grønne
- Norgesdemokratene
- Partiet Sentrum
- Pensjonistpartiet
- Rødt
- Senterpartiet
- Sosialistisk Venstreparti
- Venstre
- Blank seddel

Stemmesedler og retting

Følgende endringer kan gjøres:

- Gi personstemme til en eller flere kandidater ved å sette kryss i ruten foran navnet
- Gi personstemme til inntil 8 kandidater fra andre lister, ved å føre opp kandidatnavnet i feltet for «Kandidater fra andre lister» NB! Dette gjelder bare på kommunevalget.

Blank stemmeseddel og stemmeseddel med punktskrift

I alle valglokaler skal det være blanke stemmesedler. Sedlene er merket «BLANK STEMMESDEL». Disse kan velgerne bruke om de vil stemme blankt.

Det skal også være generelle stemmesedler med punktskrift tilgjengelig i valglokalet.

Stemmeavlukker og valgurner

Valgurnene og stemmeavluksene skal sikre god tilgjengelighet for alle velgere, og er utformet slik at alle velgere skal kunne avgi sin stemme i frie, hemmelige, og direkte valg.

Alle hyller skal merkes med punktskriftlapper

Alle valgurner som brukes, skal være forseglet. Urnene skal oppbevares på en trygg måte inne i valglokalet, og skal stå på et sted hvor de er synlige for publikum.

Assistanse i stemmeavlukket

!! Nytt i valgloven § 8-4, åttende ledd.

En velger som på grunn av psykisk eller fysisk funksjonsnedsettelse ikke kan stemme alene, kan etter eget ønske få hjelp av en stemmemottaker eller en annen person som velgeren selv peker ut. En stemmemottaker skal gjøre hjelperen oppmerksom på at vedkommende har taushetsplikt. En stemmemottaker avgjør om velgeren oppfyller kravene til å motta hjelp.

Du har taushetsplikt dersom du skulle få innsikt i hva og hvem velger ønsker å stemme på.

Stempel

Alle stemmesedler til begge valg skal stemples. Stempel er et krav for at en stemmeseddel kan godkjennes, og stempelen må være satt inne i stempelfeltet. Når stemmeseddelen skannes, kontrolleres det at seddelen har stempel i stempelfeltet. Stemmesedler som legges rett i urnen blir forkastet hvis de ikke er stemplet.

Stemplene skal være ulike for forhåndsstemmegivningen og valgtingsstemmegivningen. Stempel med kommunevåpen skal ikke benyttes under forhåndsstemmegivningen.

Elektronisk valgadministrasjonssystem - EVA

EVA er det sentrale IT-systemet som brukes av kommuner og fylkeskommuner i forberedelse og gjennomføring av valg.

Hvordan stemmer man

Ved ordinær stemmegivning skal velgeren:

1. gå til stemmeavlukket
2. velge stemmesedler
3. gjøre eventuelle endringer og brette stemmeseddelen med stempelsiden ut
4. gå til et ledig avkryssingsbord og ha legitimasjon og eventuelt valgkort klart
5. bli krysset av i det elektroniske manntallet
6. få stempel på stemmeseddelen
7. legge seddelen i urnen
8. gå ut av valglokalet

Særskilte stemmegivninger

Stemmegivninger fra velgere som en ikke finner i manntallet, eller velgere som ifølge EVA allerede er krysset i manntallet / har avgitt stemme, kan ikke legges rett i urnen. Velger skal informeres om at det kun er lov til å stemme én gang. Mener velger at han/hun ikke har stemt før, eller insisterer på å stemme på nytt, mottas stemmeseddelen i særskilt omslag.

Beredskapsstemmer

Beredskapsstemmer er aktuelt dersom kontakten med EVA blir brutt under stemmegivningen, foreksempel som følge av strømbrudd eller at internett blir utilgjengelig. Man må da begynne med beredskapsrutiner ved avkrysserbordene. Velger må da legge stemmeseddelen i stemmeseddelkonvolutt, som legges sammen med valgkortet i en oransje beredskapskonvolutt.

Valgagitasjon

Når velgere skal stemme kan det hende at de passerer politikere som driver valgkamp, og som forsøker å dele ut partiprogrammer og stemmesedler.

På valgdagen er det ikke tillatt å drive valgagitasjon på en slik måte at velgeren må passere politikerne/partiene/personene for å komme frem til valglokalet. Det er heller ikke tillatt å forstyrre eller hindre velgerens valghandling. Forbudet gjelder ikke gaten eller plassen utenfor valglokalet. Det innebærer at man kan drive valgagitasjon, som utdeling av stemmesedler, utenfor bygningen, men ikke inne i selve bygningen hvor valglokalet ligger. Ansvarlig for valglokalet, stemmestyrets leder, kan bortvise personer som opptre i strid med forbudet.

Valgloven setter også forbud mot velgerundersøkelser inne i valglokalet. Hva velgerne stemmer på skal være hemmelig, og ingen skal oppleve press til å røpe dette i valglokalet.

Valgmedarbeidere kan ikke bruke pins, t-skjorter eller lignende med politisk innhold inne i valglokalet.

Praktisk informasjon

ID-kort

Som stemmemottaker skal du alltid ha et valgfunksjonærkort rundt halsen. Dette blir utlevert av stemmestyrets leder.

Taushetsplikt

Valgloven har bestemmelser som gjelder offentlighet og taushetsplikt. Som valgmedarbeider har du taushetsplikt, og du må underskrive taushetserklæring.

Taushetsplikten gjelder:

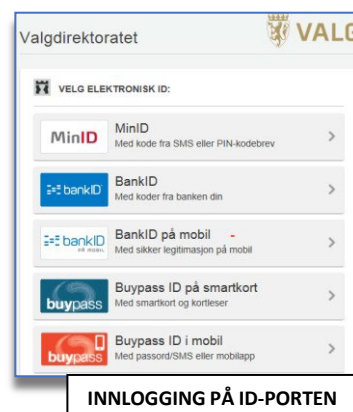
- enkeltpersoners stemmegivning.
- personopplysninger som står i manntallet og annet valgmateriell.
- opplysninger som du får om noens personlige forhold (for eksempel helse). Dette er omtalt i forvaltningsloven. *Taushetsplikten gjelder også etter at arbeidsoppdraget er ferdig.*
- opplysninger om stemmeseddelforbruk.
- offentliggjøring av valgresultater og prognoser før valglokalet er stengt.

MinID/ bankID (pålogging EVA)

Stange kommune har elektronisk manntallsavkryssing. Alle som stemmer, skal registreres i det elektroniske valgadministrative systemet EVA.

For å få tilgang til EVA, må du identifisere deg gjennom ID-porten. Det er et krav at du skal kunne bruke og ha med deg minst én av ID-portens identifikasjonsmetoder når du er stemmemottaker.

For å logge inn i EVA, er det ulike påloggingsalternativer som kan benyttes: MinID, BankID, Buypass, Commfides, BankID på mobil og Buypass ID i mobil.

Ansvarsforhold i valglokalet

Alle valgmedarbeidere har ansvar for å sørge for at valget gjennomføres på en god og sikker måte. Noen valgmedarbeidere har i tillegg en bestemt rolle.

Stemmestyret: Hvert valglokale har et stemmestyre på tre medlemmer: leder, nestleder og ett medlem. Stemmestyret er utpekt av valgstyret i kommunen. Stemmestyret har ansvar for gjennomføringen av valget på valgdagen og for å ta stilling til eventuelle prinsipielle spørsmål som oppstår.

Det er stemmestyrets leder som planlegger dagen, fordeler arbeidsoppgaver og avgjør ulike problemstillinger som oppstår underveis. Stemmestyret godkjenner og skriver under møteboken, som er stemmestyrets beretning om hvordan valget er gjennomført.

Godtgjøring

Valgmedarbeiderne og stemmestyret godtgjøres etter fastsatte satser. Kommunens egne ansatte som har avtale om overtidsgodtgjøring, skal ikke ha godtgjøring i tillegg.

Skyssgodtgjøring etter kommunens regulativ. Elevene fra Stange videregående skole skal kun ha godtgjøring for søndag.

Godtgjøring utbetales også for kurskvelden 4. september.

Før valglokalet åpner må du skrive under på taushetserklæring.

Arbeidstid

Stemmestyrets leder setter opp egen arbeidsplan og eventuell turnus for sitt lokale.

Pauser og mat

Organisering av pauser og bespising gjøres av hvert enkelt stemmestyre. Det er noe ulik praksis på bevertning og avtaler. Det legges opp til følgende bevertning som distribueres på valgdagene;

Søndag 10. September blir det levert pizza og mineralvann ca. klokken 16.00. Gi beskjed om evt. allergier.

Mandag 11. September blir det levert baguetter og frukt på formiddagen, middag fra Romedal catering på ettermiddagen, og enkel kveldsmat. Det blir levert noe mineralvann, men ta gjerne med noe ekstra. Kaffe/te må ordnes av stemmestyrene selv.

Branninstruks

Branninstruksen skal gjennomgås om morgenen på valgdagen. Som valgmedarbeider plikter du å sette deg inn i branninstruksen for valglokalet. Du må være kjent med rømningsveier og vite hva du skal gjøre i tilfelle evakuering av lokalet.

Hvis brannalarmen går skal alle som er i lokalet evakueres. Steng alle vinduer og dører. Nestleder og stemmestyremedlem har ansvar for at evakuering skjer i samsvar med branninstruks. Leder varsler brannvesenet telefon på 110 (eventuelt politi, telefon 112). Valgmedarbeidere ved avkrysserbordene tar med seg stempel og urne i det de forlater plassen sin.

Én valgmedarbeider må få ansvar for at brann/politi ikke hindres i å komme fram til valglokalet. Valgsekretariatet må varsles så raskt som mulig.

Mediehåndtering

Det hender at media besøker valglokalet. Det er stemmestyret som skal håndtere pressen. Som oftest har valgsekretariatet fått beskjed om dette i forkant slik at stemmestyret er forberedt.

At media møter opp, filmer og tar bilder er greit dersom det ikke forstyrrer valghandlingen. Pressen kan ikke ta bilder av velgere uten deres samtykke. Det er ikke lov til å ta bilder inne i avlukket selv om velger gir sitt samtykke.

Valgobservatører

Kommunene har plikt til å ta imot akkrediterte valgobservatører og tilrettelegge for valgobservasjon. Dette betyr at det kan komme utenlandske eller norske valgobservatører for å observere gjennomføringen av valget. Disse kan komme anmeldt eller uanmeldt. De skal vise legitimasjon og en akkreditering på at de er formelt godkjente observatører. Hvis valgstyret på forhånd har blitt gjort kjent med at vi får besøk av valgobservatører, vil stemmestyret bli informert.

Vold eller trusler

Dersom det i valglokalet oppstår utagerende adferd i form av vold eller trusler skal valgmedarbeidere ikke involvere seg, men vurdere situasjonen. Dersom det anses nødvendig gjøres følgende:

- Kontakt først politi (tlf. 02800)
- Gi beskjed til valgorganisasjon (tlf. 48059287)
- Ta vare på hverandre og velgerne!

Det er viktig å understreke at det ikke tidligere er opplevd hendelser som dette overfor noen valgmedarbeidere, og det er ingen grunn til å forvente at det vil skje i 2023.

Avviksskjema – logg

Alle kan gjøre feil. Gi beskjed til stemmestyrets leder dersom du oppdager noe. Alle stemmestedene har et loggskjema hvor stemmestyret noterer feil og andre ting som skjer. Det er viktig å gi beskjed på loggskjema eller over telefon slik at vi raskt kan rette opp feilen igjen.

Arbeidsoppgaver på valgdagen

Forberedelser

Plakater settes opp etter stemmestyrets anvisning før valglokalet åpner.

Stemmesedlene sendes ut partivis i esker, og valgmedarbeidere må være med å sette stemmesedlene opp i avlukkene. På skriveplaten i avlukkene skal det ligge informasjon om hvordan man retter på stemmeseddelen. (TIPS: Lim baksiden på en stemmeseddel på platen inne i avlukket). Det må alltid finnes skrivesaker som velgerne kan bruke til å rette stemmesedlene.

Oppsett av stemmesedler i avlukkene

Stemmeavlukkene skal inneholde stemmesedler til kommunestyrevalg og fylkestingsvalg. Listene plasseres alfabetisk, og kommunevalget skal ha de tre hyllene lengst til venstre.

Start øverst til venstre og fyll rekkene som vist i tabellen:

Arbeiderpartiet	Miljøpartiet De Grønne	Senterpartiet	Arbeiderpartiet	Norgesdemokratene
Bygdelista	Norgesdemokratene	Sosialistisk Venstreparti	Fremskrittspartiet	Partiet Sentrum
Fremskrittspartiet	Nærmiljølista	Venstre	Høyre	Pensjonistpartiet
Høyre	Pensjonistpartiet	Blank seddel	Industri- og næringsp.	Rødt
Kristelig folkeparti	Rødt		Konservativt	Senterpartiet
			Kristelig Folkeparti	Sosialistisk Venstreparti
			Liberalistene	Venstre
			Miljøpartiet De Grønne	Blank seddel

Det er viktig at alle partiers stemmesedler og blanke stemmesedler alltid er tilgjengelige i avlukkene. Det skal være omtrent like mange av hver stemmeseddel. **Du må sjekke avlukkene jevnlig i løpet av dagen for å se at sedlene er plassert på rett plass, og at det er nok av alle typer. Det skal kvitteres ca. hvert 30 minutt på at det har blitt utført en slik kontroll.**

Roller i valglokalet

Valgvert 1 – ønsker velkommen

Ved inngangen til selve valglokalet skal det stå en valgmedarbeider som informerer om framgangsmåten i valglokalet. En roll-up med informasjon skal være plassert ved inngangen. Denne kan du kan bruke som støtte, når du informerer.

Du skal informere velgerne om

- legitimasjonsplikten
- framgangsmåten ved valg
- hva som skal skje i avlukket
- hvordan en eventuelt endrer på seddelen
- at seddelen skal brettes inne i avlukket
- hva som skjer ved avkrysserbordet

Husk å informere om at på grunn av hemmelig valg skal stemmeseddelen brettes inne i avlukket. Den stempel-siden skal vende ut. Ha gjerne en brettet stemmeseddel i hånden for å vise velgeren. Det er viktig at informasjonen er gitt før velgeren går inn i avlukket.

Det bør også informeres om at det er to valg, og at det er mulig å stemme på begge.

Valgvert 2 – ved avlukke

Ved avlukkene skal det alltid være valgmedarbeidere som viser velger til et avlukke, og som kan gi velgerne hjelp ved behov. VIKTIG: Det er hemmelig valg. Alle velgere skal gå innom et avlukke. Du skal også passe på at ingen velgere kommer ut med en ubrettet seddel. En velger som ikke har brettet stemmeseddelen sin inne i avlukket, skal du vise tilbake til avlukket slik at seddelen kan brettes «usett og i enerom». Stemmeseddelen skal brettes med den stempel-siden ut.

Dersom velgeren kommer ut med bare en stemmeseddel, bør det informeres om at retten til å stemme ved det andre valget vil gå tapt hvis dette ikke gjøres samtidig.

Kontroller jevnlig at det er omtrent like mange stemmesedler for hvert parti, og at rett stemmeseddel ligger i rett partihylle.

I valglokalet skal du sørge for at det ikke danner seg køer på steder hvor det er fare for at det kan forstyrre valggjennomføringen, eller at valghandlingen ikke blir hemmelig. Det er bedre å ha køer utenfor lokalet enn inne i lokalet.

Det bør ikke være køer mellom avlukker og avkrysserbord. Foran avkrysserbordene skal det plasseres skilt med «Vennligst vent her».

Oppgaver ved avkrysserbordet

Når en velger legger den stemplede stemmeseddelen sin i urnen, er stemmegivningen godkjent. Godkjenning av en stemmegivning skal alltid gjøres av to personer. Derfor skal dere alltid være **TO** valgmedarbeidere ved avkrysserbordet. Dere skal dele oppgavene mellom dere. Den ene valgmedarbeideren har ansvar for sjekking av identitet og kryssing i det elektroniske manntallet. Den andre har ansvar for stemping, og at den stemplede seddelen kommer i urnen.

Stange kommune har elektronisk manntallsavkryssing. Alle som stemmer, skal registreres i det elektroniske valgadministrative systemet EVA. Du må derfor kunne bruke EVA på en trygg og sikker måte. Se egen veileder for bruk av EVA.

Alle urner som brukes, skal være forseglet. Sjekk at seglet er intakt før du tar en urne i bruk. Valgmedarbeider 2 har ansvar for valgurnen ved avkrysserbordet. For å hindre at ustemplede sedler havner i urnen, bruker du spjeldet til å åpne urnen når velger skal legge stemmeseddelen i, og lukker etterpå.

Fuller urner må erstattes av nye. Da skal spjeldet lukkes, og stemmestyret skal forsegle med et nytt segl i tillegg til det som allerede er på urnen. Stemmestyret skal sørge for at urnene oppbevares på en trygg måte inne i valglokalet.

Særskilt stemmegivning

«Én velger, én stemme» er et viktig valgprinsipp.

Velgere som en ikke finner i manntallet, eller velgere som EVA viser allerede er krysset i manntallet / har avgitt stemme, skal henvises til stemmestyrets leder.

Stemmestyreleder informerer om at det kun er lov til å stemme én gang. Mener velger at han/hun ikke har stemt før, eller insisterer på å stemme på nytt, må stemmegivningen legges i særskilt omslag. Behandle velgeren med respekt, husk at et kryss i manntallet kan skyldes en feilregistrering.

Det kan være flere grunner til at velgere ikke står i manntallet: velger har hemmelig adresse, velger har bodd mer enn ti år i utlandet eller velger har ikke stemmerett.

En velger som har bodd mer enn ti år i utlandet, må søke om å bli innført i manntallet igjen. I valgpermen finnes det søknadsskjemaer som velgeren kan fylle ut. Skjemaet hefter du til omslagskonvolutten.

Til særskilte stemmegivninger skal det brukes omslagskonvolutter.

Velgere som avgir særskilt stemme, skal ikke registreres i EVA i valglokalet. Særskilte stemmegivninger vil bli behandlet av valgstyret i ettertid. Valgstyret vil enten godta eller forkaste stemmegivningen.

Prosedyre ved mottak av stemmegivninger i særskilt omslag

Mottaket skal skje ved stemmestyreleders bord:

- Be om legitimasjon og eventuelt valgkort – sjekk at det er samsvar.
- Skriv fullt navn, og fødselsdato og adresse.
- Stemple stemmeseddelen.
- Lever ut en stemmeseddelkonvolutt og be velger legge stemmeseddelen i stemmeseddelkonvolutten og lime denne igjen.
- Legg stemmeseddelkonvolutten i konvolutten særskilt omslag.
- Kryss av i tilleggsopplysningene.
- Konvolutten legges i en egen mappe som leveres til valgansvarlig ved ankomst rådhuset.

Stemmegivning utenfor valglokalet

Velgere som ikke er i stand til å komme inn i valglokalet, kan stemme ute. Stemmegivningen skal foregå usett av andre. Bruk gjerne et forheng.

1. Du ber velgeren om legitimasjon, sjekker denne og noterer velgers navn, fødselsdato og adresse på et registreringsark.
2. Du går inn og informerer leder som gjør klart til utestemming.
3. Deretter går du til et avkrysserbord og får velgeren krysset av i manntallet.
4. Dere skal alltid være to valgmedarbeidere for å ta imot stemmer ute. Stemmestyreleder får tak i en valgmedarbeider til, og sammen går dere ut til velger. Ta med:
 - a. stemmeseddelssett
 - b. stempel
 - c. urne
 - d. forheng
5. Velger får utlevert et stemmeseddelssett. Usatt av andre (bruk forhenget) finner velgeren fram ønsket stemmeseddel og bretter denne med farget side ut.
6. Du stempler stemmeseddelen.
7. Velgeren putter stemmeseddelen i urnen.
8. Velgeren skal beholde de stemmesedlene som ikke brukes.
9. Ta med deg urne, stempel og forheng tilbake til lederbordet.

Beredskapsrutiner

Dersom noe uforutsett skjer i valglokalet, må stemmestyreleder varsles og hendelsen loggføres. Oppdager du at EVA ikke lenger er tilgjengelig, skal stemmestyret straks varsles. Leder avgjør når dere begynner med beredskapsrutiner ved avkrysserbordene. Hvis ett bord mister nettkontakten, fortsetter de andre bordene med registrering. Denne rutinen er nærmere beskrevet i veilederen for bruk av EVA.

Tom for partiseddel

Ser du at dere begynner å gå tom for sedler til et parti må valgsekretariatet, varsles. Bli det tomt for stemmesedler til et parti før valgsekretariatet kommer med nye sedler, må velgerne gjøres oppmerksom på dette før de går inn i avlukket. Den generelle stemmeseddelen (med blindeskrift) må da tas i bruk.

Etter stenging på valgdagen

Presis kl. 19.00 på søndag 21.00 på mandag stenges valglokalet. Nestleder og stemmestyremedlemmet har ansvar for å gjøre dette. Alle som er møtt fram i tide, skal få avgi stemme. Er det kø kl. 21, må dere markere i køen hvem som var møtt fram i tide. Velgere som kommer etter kl. 21, skal avvises.

Oppgaver ved avkrysserbordet

1. Logg av EVA.
2. Alle stempler leveres umiddelbart til leder.

Stemmestyrets leder har ansvaret for at forseglingsutstyr, urner og stempler oppbevares på en betryggende måte.

Hvis dere har mottatt beredskapsstemmer, skal beredskapsurnen åpnes (mandag) og antall oransje konvolutter telles og kontrolltelles. Antall beredskapskonvolutter leveres stemmestyrets leder. Leder fører antallet inn i EVA og pakker for henting.

Foreløpig telling

Klargjøring

Stemmestyrets leder utnevner hvem som har ansvar for å organisere og gjøre klart til optellingen. I rommet som brukes til telling skal det ikke være ubrukte sedler!!

Prosedyr for foreløpig optelling

Fra klokken 20.00 kan dette gjøres i et egnet rom (ingen kan forlate dette rommet før klokken 21.00)

1. Sorter sedlene i to bunker; Rosa og Blå
2. Sjekke alle sedler for stempel
3. Sorter lister for kommunestyrevalget slik;
 - a. På parti
 - b. Blanke (er ikke tvilsomme)
 - c. Tvilsomme (f.eks. uten stempel)
4. Gjenta prosedyren for fylkestingsvalget

Klokken 21.00 kan tellingen starte

- Start med kommunestyrevalget
- To personer må telle samme bunke
- Noter antall stemmer i telleskjemaet
- Stemmestyrets leder/sekretær fører stemmetallene inn i EVA
- Gjenta denne prosedyren for fylkestingsvalget

Tallene leveres stemmestyrets leder som fører inn i EVA. Se egen veileder for bruk av EVA. Ring Maria eller Heidi da resultatet er klart.

Pakking av stemmesedler

Når leder sier at tellingen er ferdig, skal stemmesedlene pakkes i blanke plastikkasser, som forsegles. Stemmesedlene legges partivis og **samme vei** i kasser. Stemmesedlene skal være utbrettet. **NB! DET SKAL IKKE VÆRE SKILLEARK OG GULE LAPPER I DISSE KASSENE!**

De «tvilsomme» stemmesedlene legges **sammen med særskilt omslag i egen forseglingspose**. (de blanke er ikke tvilsomme og legges sammen med sedlene)

Stemmegivninger i særskilt omslag (konvolutt) pakkes i forseglingspose.

Stemmestyrets møtebok

Møteboken lages automatisk på bakgrunn av de opplysninger som legges inn i EVA og skrives ut når valgresultatene ergodkjent i EVA. (Se egen veileder for bruk av EVA). Stemmestyrets møtebok underskrives av stemmestyret.

I permen ligger en utskrift av møteboken som kan brukes som kladd. Stemmestyret undertegner på siste side, og valgadministrasjonen printer den endelige møteboken.

Opprydding

Det er mye utstyr, valgmateriell, datautstyr m.m. som skal pakkes og ryddes vekk. Hjelp til der det trengs, da går det fortere. Husk å levere tilbake funksjonærkortet som du har gått med rundt halsen.

Pakking av stempler

Stempler legges i en forseglingspose merket STEMLER. Sjekk at antallet stemmer med antallet som dere fikk utlevert.

Pakking av særskilte stemmegivninger

Særskilte konvolutter, tvilsomme stemmesedler og møteboken skal legges i en forseglingspose, og leveres til valgansvarlig ved ankomst rådhuset.

Rydding av lokalet

Stemmestyret må sørge for at alle deltar i opprydding av lokalet og nedpakking av utstyr, også IKT-utstyr. Arbeidet i valglokalet er ikke slutt før stemmestyreleder gir beskjed om det.

Frakt av materiell til rådhuset/kontroll av møtebok og innlevert materiell

Når arbeidet i valglokalet er ferdig, skal stemmestyrets leder og nestleder sammen frakte forseglete stemmeseddelesker og forseglet sikkerhetspose med valgperm til rådhuset. I mottaket vil valgpermen bli åpnet, og innholdet med møtebok og loggbok kontrollert. Ved store avvik eller mangelfull føring av møtebok, vil leder og nestleder bli bedt om å redegjøre for grunnen og eventuelt rette opp feil/mangler.

Egne notater

